

KRZYSZTOF KAMIL BACZYŃSKI

Serce jak obłok

KRZYSZTOF KAMIL BACZYŃSKI

Serce jak obłok

POEMAT

Matce

I

W takich nocach się lęgną
same mary tylko i skrzydła nawałnic.
Takie noce się karmi
przez wiatr oderwaną ręką.
Takie noce dymią padliną —
gnijącym runem obłoków;
błądzący po nich giną
w lęku i mroku.
Takie noce rodzą tylko zwierzęta:
konie bez głów i koty ziejące płomieniem,
i płynie w nich ziemia przeklęta
głuchym strumieniem.
Jakże te noce przemógl¹,
które rosą jak trupi obrzęk
i jak ryby duszą się niemo?
Jakże w nich zrodził się olbrzym?

Noc

II

A miał Tytan ramion dwoje — gałęzi,
jak mosiądz, co się w słońcu wygina,
i oczy, jakby w nich niebo uwięził
albo jakby mu błękit spojrzeniem
przez głowę na wylot płynął.
A nad głową koronkę włosów
do ptaków podobną, koloru róży czy rtęci,
spadającą na wysmukły pomnik twarzy,
kiedy w drogach złocistych brodził,
w płomieniach płynącym zachodzie,
i tętniące cyklony marzył.

Oko

Kiedy świt jak owoc mleka dojrzewał
w kolorowych szybkach jaskiń,
ruszał Tytan przez dzwoniące jaskry
jak przez gwiazdy wdeptane w trawę,
i melodie echem śpiewał,

¹przemóc (daw.) — przezwyciężyć, pokonać. [przypis edytorski]

a przed sobą pędził jak korabie²
zamyślane, koczujące jak owce
w szczerym srebrze wykute lodowce.

A spod stóp się sypały lawiny
jak odłamki kroków wędrujących
przez pustynie planet innych,
przez kotliny zatopione słońcem,
poprzez ziemię jak wielką przyczynę
zgasłych studni i źródeł bijących.
Parły trąby miedziane wichury
w kolorowy codzienny zachód,
pędził Tytan bezimienne góry
nad koralowy wodopój,
gdzie jak senne zwierzęta — łapą
przecierały znużone oczy,
zanurzały pyski w spokój —
w aksamitne fale nocy.

Czegóż więcej potrzeba, gdy głos twój
budził gór żelazny obryw?
Czegóż więcej trzeba oczom modrym,
że tak w smutek patrzyły prosto,
że aż śmiercią lodowatą wiało od nich?

Nosił Tytan w piersiach mocnych
wyrojone w groźną noc narodzin
smutne serce wykarmione na wyjących wichrów głodzie,
smutne serce wybujale na lamentach ptaków nocnych,
na modlitwach psów — rzucanych w tarczę snów okrągłą —
— dziwne serce — zamiast serca — obłok.

Serce

III

Dojrzewały w sadach śliwy, śliwy złociste, jakby
kto krople słońca w powietrzu ostudził nagle jak wosk.
Tańczyły siostry koleś, od tej wesołej jazdy
migąło pod powiekami, drażniło nozdrza jak kłos.

Dudniły warkocze, tak lśniące, że prawie w słońcu białe,
jak ulew jasne sploty rzucane z nieba ukosem.
Dudniły deszcze owoców poprzez rozwiane włosy,
żeś już nie wiedział na pewno, czy włosy, czy śliwy dojrzały.

Tańczyły siostry koleś, a Tytan przystanął; od żaru
oczy ręką ogarniał jak od lśniącego bąka:
«Weźcie mnie, siostry, będziemy po kolorowych łąkach
tańczyć pośród jesieni zielonożółtych pożarów».

Śmiały się siostry, śpiewały głosami
jak zielonymi wilg owocami:
«Jakże będziesz tańczył z nami
pod jesieni namiotami,
kiedy ręce masz jak stal i mosiądz?
Strącisz z gór sokoły lawin,

---

²korab (daw.) — statek. [przypis edytorski]

huk lodowców słońce zdławi,
 kiedy pieśń zaśpiewasz mocnym głosem.
 Jakże bratem naszym jesteś,
 kiedy my jak płomień lekkie,
 który biegnie po płonącej słonce,
 a ty wiatrem noc zalewasz,
 piorunami płoniesz w drzewach,
 rozdmuchujesz w kolorowy zachód słońce?
 Jakże mamy tańczyć z tobą,
 kiedy zamiast serca obłok
 w piersi burzą wypełnionej nosisz?»

I wesoło się siostry śmiały,
 w świergot ptaków coraz bardziej zanikały,
 aż pozostał po nich lot pajęczyn
 rozwieszony w powietrzu dźwięcznym.
 Został Tytan sam na brzegu żalu
 jak na brzegu najsmutniejszej wyspy,
 gdzie na drzewach nawet ptaki wszystkie
 są z zimnego złocistego metalu.

IV

Kąpali się chłopcy w rzekach,
 których prąd podobny dłoniom żyłastym,
 gdzie czekała ich polana niedaleka
 i mijały ich wysnzione obce miasta
 napełnione kopułami z kolorowych szkielek,
 które w słońcu się wzdymały i gięły.
 I widzieli w lasach ciemnych, wilgotnych
 wirujące tęczę z purpurowych kamieni.
 Wśród zielonych kołyszek cieni
 migotały im dziewcząt loki.
 Ale jakże je było uchwycić,
 kiedy były z snów przejrzystych nici?

Stanął Tytan nad rzeką i zawołał,
 aż się kręgi kręciły po wierzchu,
 jakbyś kamień w wodę rzucił — coraz dalsze koła
 «Chodźcie, chłopcy, popłyniemy o zmierzchu
 i zamkniemy w rąk brązowych kleszczach
 kraj błękitny, gdzie gwiazda mieszka».
 Ale śmieli się chłopcy białymi —
 jak orzechy wyłuskane — zębami:
 «Jakże płynąć chcesz, Tytanie, z nami
 do tych bujnych jak burze ziemi,
 kiedy my szukamy w nich dziewcząt —
 jedwabnego jeziora pieszczot,
 kiedy chcemy wydrzeć drogie kamienie
 tęczom barwnym i zazdrośnym ziemiom?
 A ty nie masz soczystego serca,
 w którym dudni krew chciwa klejnotów.
 Czy w lodowcach swych ukryjesz złoto?
 Czy w cyklonach swych poszukasz mu miejsca?»

I płynęli, przepływali obok:
«Przecież ty masz zamiast serca obłok».

Poszedł Tytan od chłopców wesołych,
wielkie stopy ostrożnie stawiając wśród drzew.
Jeszcze za nim, pogłos rzeczny wołał
i płynących daleki śpiew.

V

Czesła Światłoluna włosy ciemne
przed zwierciadłem strzaskanym potoku,
zanurzała wąskie ręce głęboko,
ku swym oczom zielonych tajemnic,
które w wodzie się tliły i gasły
jakby z mroku utkane, a jasne.
Zeszły sarny do strumienia, wodę
tuląc miękko do wilgotnych twarzyczek,
przybliżyły kosmaty policzek
do jej dłoni błękitnych od chłodu
i wznosiły nozdrza mokre i czarne,
jakby w piersiach jej przeczuły sarnę.

Widział Tytan Światłolunę i pokochał,
rzucił stada gór lodowych i gromów
i co rano przed płynącym lasu domem
dzwonił pieśni na wydętych wiatru konchach,
aż z przestrzeni taki żal wywabił,
że na liściach osiadało łzami.
Tylko z dali ryczały porzucone lodowce
przystanąwszy w zasłuchane stada
i skręcone orkany jak owce
pobekując zawisły w powietrzu,
nawet ostre pociski deszczów
zwisły z nieba — stanęły nad ziemią,
w kręgi pieśni zasłuchane niemo.

Cisza

Tytan grając śpiew smutny w ciszę długo snuł,
jakby ciemną nicią żalu niebo rozciął w pół:

«Szybują bąki wiecznych burz
chmurami w dół, chmurami w głąb.
Spadają deszcze szklanych róż
pośród mosiężnych wiatru trąb.

Widziałem w twoich oczach las
wiodący sarnim rytmem w świat,
gdzie zamyślane ryby gwiazd
nad nawałnicą lat.

Uchroni mnie lotem swoich rąk
jak białych ptaków snu
od wędrujących za mną łąk,
od wędrujących gór.

Szybują burze, w burzach drży
mój własny groźny krok.

O, schroń mnie w namiot swoich snów
przed stałą moich rąk».

Wyszła wtedy Światłohuna na brzeg światła,
pół się śmiejąc, pół po wietrze ręką wodząc
jak po grzbiecie zbudzonego pieśnią bawoła,
i uniosła smutne oczy jak lecących chmur zwierciadła,
jak jaskółki zabłąkane późną nocą
w wirujących planet kołach.
Pół się śmiejąc, pół śpiewając zawołała,
jakby strumień ciepłym altem w niebo lała:

«Jakże ty mnie chcesz, Tytanie, kochać,
zadumaną w moich białych potokach?
Jakże chcesz mnie w mocne dłonie uchwycić,
kiedy nie wiesz, czy to ja, czy moje odbicie?
Bo ja jestem na wpół prawdą, na wpół ciszą,
jakby liście, co w powietrzu — zanim spadną — wiszą.
Boję ja się twoich gór tętentu,
twoich wichrów jak lecące zwierzęta.
Kiedy rykną twe lodowce lawiną,
moje oczy znikną w liściach, w kwiaty się rozpląną.
Za wysoka będzie miłość z tobą,
kiedy ty masz zamiast serca obłok».

Za wysoko było podjąć płacz z tej nuty,
gdzie go piersi wyrzuciły ponad przestrzeń,
gdzie go taki lodowaty wylał smutek,
aż zamarły nieruchomo wszystkie ptaki na wietrze.

Tylko z powiek Tytanowi łabędź spłynął
zamiast łzy — i w chmurach zginął.

VI

Dudniły rzeki po zboczach. Pełzały żółtym płomieniem
ogniska ludzi w dolinach, kiedy się do snu kładli
nic nie widzący powyżej, niż biegły z ognisk cienie,
nie szukający ponad to, co już od dawna odgadli.
Ryczały krowy mleczne i rogi nurzały w senność,
a ptaki spały mocno jak wyrzeźbione w gałęziach.
Piersi zwierzęce i ludzkie wznosiły, zniżały ciężar
ogromnej kuli nocy, którą zamknęła ciemność.
Wtedy z pieczar głos się piętrzył i tak urósł,
jakby nie był lotem ptasim, ale czarną górą.
Wołał Tytan w puste studnie nocy,
aż mu oczy wypalone troską zgasły,
a od głosu ziemia stała w gromach jasných,
złote kule na doliny tocząc.
A lawiny lały się jak srebrne rzeki,
jakby starte kołem czasu — wieki.

Właśnie świt nad nocą przysiadł; jakby ptak
skrzydłem mlecznym gwiazdy z wolna ścierał,
kiedy drogą bladą jak we snach
Matka szła o twarzy wyrzeźbionej
w smugi smutku, jakby się nią przelał

Kondycja ludzka

Matka

czarny płomień zamknięty we łzach.
A łzy były za Tytanem tęsknione
i nie gorzkie już, a tylko czerwone.
Wtedy w piersi Tytana obłok
tak się dźwięcznie w białą chmurę skłębił,
że po halach posypał się pogłos
cekinami mieniających gołębi.
I w ramionach Matki zamilkły
jego oczy jak zamarzłe wilki.

Tylko skrzydła jej srebrnych włosów
długo wiały na porannym wietrze
i sypały się w błękitną przestrzeń,
zastygając w konstelacje i znaki,
nie wiadomo, czy łzy, czy ptaki?

ukończone 30 sierpnia 1941 r.

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/baczynski-serce-jak-oblok>

Tekst opracowany na podstawie: Krzysztof Kamil Baczyński, Poezje, wybór K. Wyka, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1977.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez fundację Nowoczesna Polska.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Maciej Rajski, Paweł Koziol.

Publikację wsparli i wsparły: Katarzyna Wąlichnowska, Tomasz Kolinko, zby, srocza, Piotr Skirski, animal, Jan Marcinkiewicz, Sławomir Czarnecki, Joanna Stępień, Alkina, Daga, Justyna Sławik, 10, Beata i Gabrysia Wcisło, Agnieszka Bielawska.

Okładka na podstawie: Jeff Ruane, CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeznacz 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Pomóż uwolnić konkretną książkę, wspierając **zbiórkę na stronie wolnelektury.pl**.

Przeznacz darowiznę na konto: **szczegóły na stronie Fundacji**.